విజయ: మార్చి, *1981*

డబ్బు

సుబ్బరాజుకూ గున్న ఏనుగుకూ తేడా లేదు - తొండం తప్ప.

సుబ్బరాజుకు ఆకలెక్కువ. ఆలోచనా ఎక్కువే!

సుబ్బరాజు గవర్నమెంట్‌లో ఉద్యోగి.

ఉద్యోగి అంటే, నిత్యం ఆదాయమే తప్ప, ఖర్చెరుగని లాభదాయకమైన ఉద్యోగి.

ఉద్యోగంలో చేరినప్పట్నుంచి, డబ్బు ఎలా గుంజాలో - ఆ మెలకువలన్నీ గ్రహించాడు. అపైన సాధన చేశాడు. చేసి డబ్బు సంపాయించడమే ధ్యేయంగా, అందుకే

బ్రతుకుతున్నట్లుగా వుండేవాడు.

భగవంతుడు దయామయుడు.

సుబ్బరాజుకు ఆరుగురు పిల్లలు. అందరూ లంగాల వాళ్ళే.

అయినా సుబ్బరాజు అధైర్య పడలేదు.

ఆదాయం ఇంకా ఇంకా పెంచుకున్నాడు. అయినవాళ్ళ దగ్గర, కానివాళ్ళ దగ్గర ఓ రికార్డ్ పెట్టేవాడు.

"ఏం ఉద్యోగం బాబు మాది. పని చెయ్యమంటే క్రిందవాళ్ళ గోల. ఇంకా పని చెయ్యండి, సామర్థ్యం పెంచండీ అని పైవాళ్ళ హుకుంలు. అబ్బే! ఆఫీసర్ల బ్రతుకు డోలు లాంటిది. రెండు వేపులా వాయింపే! ఇంతాచేసి మిగిలేది చివాట్లు, బర్తరఫ్‌లూ! అంతే! నా బ్రతుకు మరీ అధ్వాన్నం బాబూ! ఆరుగురు సంతానం. పురుళ్ళు, పుణ్యాలు, పుణ్యవచనాలు, తద్దినాలు, రిబ్బన్లు, పౌడర్లు, లంగాలు, ఓణీలు, చీరెలు, సారెలు, గాజులు, పూలు - అయ్యబాబోయ్! మీకు తెలియనిదేముంది? ఏదో మీలాంటివాళ్ళు అడపా దడపా ఇచ్చే మామూళ్ళే గతి. ఇవ్వలేకపోతే మేం పస్తులుండాల్సిందే!"

ఫైలొస్తే లాభం లేదు,

రూల్స్.... ఒప్పుకోడు.

ఏదో పేచీ, మడత పేచీ వేస్తాడు.

ఫైలు పెరుగుతుందే తప్ప పనిగాదు.

మనిషి రావాలి.

లాభమెంతో అంచనా ఇవ్వాలి.

సుబ్బరాజు పెట్టే డోలు రికార్డు వినాలి.

ముడుపు చెల్లించాలి.

ఫైలు సంతకమవుతుంది.

"మీకు ఓ పావలా లాభమొస్తే ఓ పైసా నా మొహాన పారెయ్యటానికి ఏడుపెందుకు - ఏదో మీ సొమ్మంతా దోచిపెడుతున్నట్లు?" అని ఉపన్యాసమూ, ధర్మసూక్ష్మమూ చెప్పేవాడు సుబ్బరాజు.

అయిందా?

ఇదంతా నిత్యకార్యక్రమం.

ఇహ సీజనల్ కార్యక్రమాలు కొన్ని వున్నాయి. ఎండాకాలంలో -

"అబ్బబ్బ! ఏమి ఎండలండీ బాబూ! పెనం మీద కూర్చున్నట్లుందంటే నమ్మండి! పైగా ఈ వెధవ కరెంటొకటి - వుండదు! అవును సరే! పచ్చడి మామిడికాయలు ఇంత గిరాకేమండీ! వంద నలభైట! లాభం లేదండీ! ఈ ఏడు ఆవకాయ తినేయోగం లేదు. పైగా చూశారూ - మూలిగే నక్క మీద తాటికాయ పడ్డట్లు మా పెద్దమ్మాయి ఇంత

ఉత్తరం వ్రాసింది. 'నాన్నా నాకు నెల తప్పింది. ఒకటే వేవిళ్ళు! అస్సలు పని చేసుకోలేకుండా ఉన్నాను. ఓ వందకాయ ఆవవేసి పంపండీ'' అని!

మిరపకాయలు, ఆవనూనె, శనగలు - అన్నీ వచ్చిన పార్టీల నుంచి కొసరుగా తెప్పించుకునేవాడు.

"బాబూ! మొహమాట పడకండి. మీరెంత ఖర్చుచేశారో చెప్పండి. ఇచ్చుకుంటాను. మీరేదో ఊరికే ఇచ్చినట్లు, నేను ఆవకాయికీ - మిరపకాయలకూ కక్కుర్తి పడినట్లు దేనికి? ఏమంటారు?'' అని కూడా అనేవాడు.

అయితే సుబ్బరాజు ఏనాడు ఓ రూపాయి ఇవ్వనూ లేదు. తెచ్చిన వాళ్ళు అడగనూ లేదు.

అలాగని సుబ్బరాజు స్వార్థపరుడనుకోవద్దు. పెళ్ళయిన కూతుళ్ళందరికీ కావలసిన దిన వెచ్చాలు సంపాయించి పంపేవాడు. పాపం కూతుళ్ళు కూడా -

"మా నాన్నకు అన్నీ సప్లయి కొస్తాయండీ! మరీ బలవంతం చేసి ఇచ్చిపోతారు. మా నాన్న మరీ మొహమాటస్తుడండి. ఇచ్చేవాళ్ళ పోరు పడలేకనే పుచ్చుకుంటాడు'' అని తండ్రి కీర్తిని పొగుడుతుంటారు.

పాల డబ్బాలు, పౌడర్ డబ్బాలు, జాకెట్లు, దుప్పట్లు, డోర్ కర్టెన్లు, కారాలు, అప్పడాలు, వడియాలు, కరివేపాకు, నూనెలు, నేతులు, సువాసనల తల నూనెలు - ఇలా సమస్తం తండ్రికి వ్రాసి తెప్పించుకుంటారు.

ఇకపోతే, సుబ్బరాజు క్యాంప్‌కి వెడితే, క్షురకర్మ, అభ్యంగన స్నానం, గుళ్ళో పూజ, చికెన్, మటన్, బ్రాందీ బుడ్డీ కాక ప్రక్కన ప్రక్కలో మనిషి లేనిదే నిద్రపోడు.

ఇది సుబ్బరాజు చరిత్ర.

ఐదుగురు ఆడపిల్లలకు పెళ్ళిళ్ళు చేసి పంపేశాడు. ఆరో పిల్ల కనకం పెళ్ళి చెయ్యాలి.

కనకం పెళ్ళి సమస్య అయింది సుబ్బరాజుకు. ఎందుకయిందంటే -

కనకానికి చదువబ్బలేదు - గారాబం తప్ప. సుబ్బరాజు తెలివీ రాలేదు. పోలిక తప్ప. వచ్చిన సినిమాలు చూసి రాబోయే సినిమాలకై ఎదురు చూస్తుంటుంది.

వంట రాదు. అల్లికలు, కుట్లు, ముగ్గులు అస్సలు తెలియవు. పెళ్ళి ఎలా అవుతుంది?

కట్నం ఇవ్వగలడు సుబ్బరాజు.

కానీ, అలి మర్కటంగా భరించే మొగుడు దొరకలేదు. సుబ్బరాజు, మొలతాడున్న మగాడి కోసం వెతికేందుకే అఘోరిస్తుంటే కనకం -

"నాన్నా! అడ్డమైన వెధవల్నీ తీసుకొస్తే, పెళ్ళిచూపులకు నేనొప్పుకోను. తెలిసిందా? ముందే చెపుతున్నా - యన్.టి.ఆర్. పర్సనాలిటీ, శోభన్ ముఖం, నాగేశ్వరరావులా చలాకీ, కృష్ణలా డాషింగ్‌గా, ధర్మేంద్రలా లౌలీగా వుండాలి - నా క్కాబోయే భర్త. వీడికి ఆస్తి వుంది, వాడికి ఉద్యోగం వుంది, అదిగో - అతనికి మంచి గుణాలున్నాయి అంటే

నేనొప్పుకోను" అని హెచ్చరించింది.

సుబ్బరాజుకు కనకమంటే ప్రేమ ఎక్కువ.

సుబ్బరాజు తల్లి పేరు కనకం.

సుబ్బరాజు కొలిచేది కనకాన్నే!

అయినా కనకం పెళ్ళి సమస్య అయింది సుబ్బరాజుకు. సుబ్బరాజు భార్య యశోద ఆదర్శ సతీమణి. కాపరానికొచ్చిందగ్గర్నుంచి వార్షికంగా పిల్లల్ని కనడం, తీరుబడి వున్నప్పుడు పూజలు, వ్రతాలు, నోములు నోయటం - ఇంకా తీరికుంటే కనపడ్డ రాయికి, గుళ్ళో వున్న దేవుళ్లకు, గడ్డాలు పెంచుకున్న సాధువులకు మ్రొక్కటం - యింతే ఆమె పని.

కనుక సుబ్బరాజు ఏకాకి.

పురోహితులకు డబ్బు ఆశ చూపించాడు.

మధ్యవర్తులకు, పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యలకు రాయబారాలు పంపాడు.

మానవ ప్రయత్నం చేశాడు.

దేవుడు అనుకూలించాడు.

కనకం కలలు ఫలించాయి.

సుబ్బరాజు కష్టాలు తీరాయి.

కనకాన్ని చూచేందుకు, చూచి, కనకం రూప లావణ్య వయో విశేషాలతో సంబంధం లేకుండా కనకానికి భర్త అయ్యేందుకు కాంతారావు బి.ఏ. ఒప్పుకున్నాడు.

అందుకు రెండే రెండు షరతులు -

కట్నం యాభై వేలు.

కాంతారావు బి.ఏ.కు ఉద్యోగం ఇప్పించాలి.

సుబ్బరాజు ఎగిరి ఏనుగెక్కినంత సంబర పడ్డాడు - డబుల్ ప్రమోషన్ ఇచ్చినట్లు.

లక్ష రూపాయల లంచం ముట్టినట్లు.

పదేళ్ళ తరువాత భార్య మళ్ళీ నీళ్ళోసుకుని, ఆ తర్వాత జంట కవల మొగపిల్లల్ని కన్నట్లు సంతోషించాడు.

పెళ్ళిచూపులు జరిగాయి.

కాంతం మొహమంతా కళ్ళు చేసుకుని కాబోయే మొగుడును ఎక్స్‌రే కళ్ళతో చూసింది.

సభ్యత అడ్డం వచ్చిందిగాని లేకపోతే అప్పుడే మీదపడి ముద్దు పెట్టుకునేది, కౌగిలిలో బంధించేది.

సుబ్బరాజు ఒప్పుకున్నాడు.

కాంతారావు సరేసరి!

కనకం, 'నాన్నా, అతను నా కోసం, నేను అతని కోసం పుట్టాం' అనలేక -

"జన్మ జన్మల బంధం మాది. అతడు 'మగాడు' - నేను 'స్త్రీ'. మేం, 'భార్యాభర్తలు',

'అలుమగలు'. మావి 'మూగమనసులు', 'లేతమనసులు', 'నిండు మనసులు'. ఆయన 'మహాత్ముడు', 'బుద్ధిమంతుడు', 'నిప్పు లాంటి మనిషి'. నేను 'ఊర్వశి', 'సుజాత', 'సంధ్య', 'ప్రియబాంధవి'ని". అని సినిమా పరిభాషలో అంగీకారం తెలిపింది.

సఖులతో, చెలికత్తెలతో సినిమాలకెళ్ళింది.

ఈస్టమన్ కలర్‌లో - ఊటీ, కొడైకెనాల్‌లో, డాల్ సరస్సులలో కనకం విహరించింది కలలో.

సుబ్బరాజు ఆఫీసులో క్రింది ఉద్యోగులను భయపెట్టి తనే స్వయంగా లంచాల సేకరణ చెయ్యసాగాడు.

కాంతారావు బి.ఏ.కి తన డిపార్ట్‌మెంటులోనే ఉద్యోగం వేయించాడు. డబ్బు రెడీ చేశాడు.

ఇంటికి వెల్ల వేయించాడు.

సామానులు, సరుకులు తెప్పించాడు. సొమ్ములు చేయించాడు, సమకూర్చుకున్నాడు.

ఎప్పుడు పెళ్ళి?

రేపు లగ్నాలు పెట్టుకోవాలనుకున్నారు.

కాంతారావు బి.ఏ., నాయనమ్మ హరీ అంది.

సూతకం! పదహారు రోజులు గడిచాయి.

ఆ తర్వాత మూఢమొచ్చింది.

మూఢమి వెడుతుండగా పుష్కరాలొచ్చాయి.

పుష్కరాలు అవుతుండగానే, కాంతారావు బి.ఎ. ఉద్యోగం ఖాయమయింది.

పెళ్ళికి ముహూర్తం పెట్టారు. అటు పెద్దలు, ఇటు పెద్దలు తీరిగ్గా కూర్చుని, తాంబూలాలు పుచ్చుకునేందుకు సిద్ధమవుతుండగా, కాంతారావు, ఎదుట పేర్చిన యాభై వేలను చూసి -

"సుబ్బరాజూ! మనకింకా బంధుత్వం కలవలేదు. కనుక మీరు సుబ్బరాజే నాకు! మావయ్యా అని పిలవను. నాకు యాభై వేలు కట్నం ఇచ్చేందుకు అంగీకరించి డబ్బు సమకూర్చారు. బాగుంది. అయితే యీ యాభై వేలు, మీరు స్వయంగా కష్టపడి సంపాయించినవే అయి వుండాలి. అలా అయితేనే అంగీకరిస్తాను" అన్నాడు.

సుబ్బరాజు 'అవును', 'కాదు' అనబోతుండగా కాంతారావే మాట్లాడాడు.

"నాకు నమ్మకం లేదు - మీరింత డబ్బు మీ జీతంలోనే కూడబెట్టి మిగిల్చారని! ఎందరి నోళ్ళు గొట్టి, జలగలా పీడించి ఈ డబ్బు సంపాయించారో చెప్పండి! ఎంతోమందిని హింసించిన డబ్బు నాకొద్దు. అచ్చిరాదు. నా పిల్లలు కుంటి వాళ్ళో, కుష్టు వాళ్ళో అవుతారు. లేదా పిచ్చి వాళ్ళు, మదపిచ్చి వాళ్ళూ కూడ గావచ్చు. మీరు చేసిన పాపాలు, అన్యాయాలు,

అక్రమాలకు ప్రతిఫలంగా వచ్చే ఈ డబ్బును నే ముట్టుకోను!"

సుబ్బరాజుకు నోట మాట లేదు.

అప్పుడే ఎవరో చచ్చినట్లు అంతా నిశ్శబ్దంగా వున్నారు.

కొన్ని ఘడియల తర్వాత ఓ పెద్దమనిషి గొంతు పెగల్చుకుని, "తాంబూలాల దాకా వచ్చాక...." అని అనబోయాడు.

కాంతారావు - "నే పెట్టిన షరతులు ఈ పెళ్ళికి రెండే! ఒకటి ఉద్యోగం, వచ్చేసింది. రెండు - యాభై వేలు కట్నం. నే చేసుకునేది వీరి స్వంత కూతుర్నే అయితే, నే తీసుకునే డబ్బు కూడా వారు స్వంతంగా ఆర్జించిన డబ్బునే."

ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు.

సుబ్బరాజు భార్య, కూతురు పెళ్ళి కుదిరినందుకు గుళ్ళో అభిషేకం చేయించటానికి వెళ్ళింది.

కనకం ఆ రోజే విడుదలైన తెలుగు సినిమా ఉదయం ఆటకు లైనులో నిల్చుంది.

సుబ్బరాజు, అతని ఆశ్రితులు మాట్లాడలేదు.

కాంతారావు అతని సహచరులు మాట్లాడేందుకు సాహసించలేదు.

"లేదా చిన్న సవరణ చేస్తా. సుబ్బరాజుగారి మౌనాన్నిబట్టి, ఆయనకొచ్చే జీతంతో, ఆయన అనుభవించే జీవితం ఆయన స్వంతం కాదని తేలిపోయింది. అలాగే ఆయన సంపాయించిన డబ్బు కూడ ఆయన సొంతం కాదని నిర్ధారణ అయింది. సరే! ఆయన కూతురు కనకం. ఆయన కూతురేనన్న నమ్మకమేమిటి? 'నా కూతురు కాదు' అని ఆయన చెబితే సంబంధం చేసుకుంటాను."

"నా కూతురే!" సుబ్బరాజు అన్నాడు - లంఖణాలు చేసిన పిల్లిలా!

కాంతారావు నవ్వాడు. ఆ నవ్వు పిడిబాకులా సుబ్బరాజు గుండెల్లో దిగింది.

"అంటే డబ్బు మీరు న్యాయంగా సంపాదించింది కాదన్న మాటేగా?"

కాంతారావు వెళ్ళిపోయాడు.

కాంతారావు పరివారమూ వెళ్ళిపోయింది.

సుబ్బరాజు మాట పడిపోయింది. కాళ్ళూ, చేతులూ పడిపోయాయి.

సుబ్బరాజు భార్య యశోద, సంసార బంధాలు త్రెంపుకుని, ఓ సన్యాసి వెంట 'ఇహం మిధ్య - పరం సత్యం' అని వెళ్ళిపోయింది.

కనకం యాభై వేలు తీసుకుని మొగుడి వేటలో పడ్డది.

సుబ్బరాజు ఆదాయం తగ్గగానే, కూతుళ్ళు, అల్లుళ్ళు రాకపోకలు మానేశారు.

మిగిలింది సుబ్బరాజు - మాట్లాడేందుకు నోరు, తినేందుకు చేతులు లేని సుబ్బరాజు - అతనికీ, గున్న ఏనుక్కూ ఏమీ సంబంధం లేదిప్పుడు. ఎందుకంటే సుబ్బరాజు డబ్బు వాతబడ్డ మనిషి. •